

СТАНОВИЩЕ

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„Доктор“

Област на висше образование: 2. Хуманитарни науки

Професионално направление: 2.3. Философия (История на философията.
Източна философия)

Автор на дисертационния труд: **Яна Кирилова Стефанова** – докторант във
Философски факултет на Софийски университет „Свети Климент Охридски“,
катедра „История на философията“

Тема на дисертационния труд: „Философският концептуализъм в
източноазиатския будизъм (през даоистката рецепция на класическия будизъм)“

Научен ръководител: проф. д-р Иван Камбуров – Философски факултет на СУ
„Св. Климент Охридски“

Автор на становището: доц. д-р Полина Валентинова Цончева – Филологически
факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“

Докторантката Яна Стефанова завършва висшето си образование във
Философски факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. През 2015 г. защитава
магистърска теза на тема „Основни движещи сили и характеристики на
обществото в Сардиния. Актуализиран образ на Средиземноморието“. През
периода 19.01.2016 г. – 19.04.2019 г., като докторант по *Източна философия* към
катедра „История на философията“, Яна Стефанова е положила успешно всички
изпити от индивидуалния учебен план и на разширено катедрено заседание,
проведено на 20 май 2019 г. е отчислена с право на защита.

Актуалност на темата

Актуалността на тематиката произтича от необходимостта от *задълбочено
изследване на предпоставките, довели до появата* (Автореферат, стр. 5) на
специфичния текст на трактата „Събуждане на вярата в Махаяна“; от липсата на
разработки, фокусирани върху *факторите, довели до възможността за
възникването* на китайския будизъм като цялостно и завършено явление
(Автореферат, стр. 3) и отсъствието на подобни *философски или историко-
философски разработки върху китайския будизъм* (Дисертационен труд, стр. 19)
в България.

Структура на дисертацията

Като обем и структура представената дисертация напълно удовлетворява изискванията за дисертационен труд. Тя се състои от увод, три глави, заключение, библиография, приложение, частичен превод на трактата „Събуждане на вярата в Махаяна“, списък с имена и транслитерации в общ обем от 240 страници.

В уводната глава докторантката демонстрира обширно и задълбочено познаване на разработките, посветени на китайския будизъм в световен мащаб, както и на текстове, интерпретиращи трактата – задължително условие за стабилна основа, върху която да бъде разгърнато изследването.

Поставената в началото на разработката цел – *да бъде разкрита механиката и модусите на възникване на типичната за китайския будизъм концептуализация като динамично явление* (Автореферат, стр. 6), е постигната в хода на изследването посредством решаването на конкретни задачи (изложени на стр. 7 от дисертационния труд) при прилагането на нарочно подбрани методологически подходи – *анализ, синтез, класификация* (стр. 7). Очертан е понятийният апарат на изследването.

Изложението е развито в три глави с подточки към тях в логическа последователност на аргументите за изграждане на дисертационната теза.

В първа глава се посочва мястото на настоящата разработка в *морето* от съществуващи вече синологически и будоложки изследвания. Направен е *анализ на предпоставките, довели до развитието на най-разпространените индийски философски школи и религиозни тенденции, и до развитието на даоизма и неговите доктрини в Китай* (Автореферат, стр. 11). В последната подточка на първа глава *Обобщение* са синтезирани предходните два параграфа и са представени изводите от първата част на изследването.

Във втора глава са изведени и анализирани *особеностите на навлизането на будизма в Китай*, аналитично са представени *преводаческите и тълкувателни техники, довели до синологизирането на будисткия канон през IV – V век* (Автореферат, стр. 13). Проследява се процесът на натрупване и възприемане на будистките идеи и писания и закономерно наложилата се необходимост от намиране на *начин за систематизиране и оценяване на новопридобитите текстове, както и способ за каталогизиране* (Автореферат, стр. 16). Изведени са

предпоставките за появата на специфичен набор от текстове със според произход, какъвто е и въведеният и изследваният в трета глава трактат (Автореферат, стр. 17) „Събуждане на вярата в Махаяна“, около който е изградено настоящото изследване.

В трета глава основната изследователска част е развита въз основа на извеждане на основни общобудистки термини от трактата и съпоставяне на съответните концепции и понятия в индийската и китайската философски традиции (по Автореферат, стр. 18). Това позволява проследяване на развитието на даден термин и формулиране на определени изводи относно *произхода, характера и типа концептуализиращ принцип, довел до формирането на използваните в трактата вариации на будистки термини* (Автореферат, стр. 18).

В изследването се достига до заключение, че *философската мисъл както в Древен Китай, така и в Древна Индия, носи своите определени специфики и способности на философстване и особености на мисълта, които биват запазени дори и при поява на същностно нови доктрини...* (Дисертационен труд, стр. 184). За теоретичен посредник между будистките учения, даоизма и мистицизма са посочени т.нар. *сюенсюе* – „тъмните учения“. Именно оттам *ранните преводачи* черпят *терминологични средства*. Т.е. будистките понятия се адаптират към даоистките класически доктрини, като най-явна проява на тази адаптация е съществуващата през трети – четвърти век традиция на гъ-и (напасване на понятията) (по Дисертационен труд, стр. 95). Специфична особеност на китайския будизъм са *апокрифните сутри*, които *адаптират „варварската“ религия към китайското общество* (стр. 189). Изследването маркира включването им в китайския будистки канон като преломен момент за отделянето на китайския будизъм от индийския и *формирането му като същностно ново учение* (стр. 189).

Основни приноси

Формулираните на стр. 13 от дисертационния труд приносни моменти отразяват обективно и представят в синтезиран вид съдържанието на проведеното изследване:

- 1) Използване на крос-културен и интердисциплинарен подход към изследването на китайския будизъм в смисъла на обвързване на експертизи на различни области с цел изясняване на даден въпрос.
- 2) Проследяване и разработване на въпроса за формирането на будисткия концептуализъм в рамките на китайската традиция и култура като същностно ново будистко доктринално направление.
- 3) Новаторски подход към изследването на преводаческо-интерпретативната техника на гъ-и, основаващ се на анализ на преводите, на развилите се в последствие уникални китайски будистки идейни традиции и на съответните илюстративни текстове, обхващащ широк времеви диапазон с цел да отчете дългосрочните изменения и не толкова явни влияния на метода на „напасване на понятията“.
- 4) Представяне на първи дисертационен труд за културно-теоретичната адаптация на проникващата в Китай будистка доктрина посредством даоистките философски категории и идеи в рамките на българската научна общност.

Научни публикации

Резултатите от работата по дисертационния труд са публикувани в четири статии и са представени в четири доклада на научни конференции.

Авторефератът отразява правилно и точно съдържанието на дисертационния труд.

В **заключение** въз основа на вече казаното заявявам, че дисертационният труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане за присъждане на образователната и научна степен „доктор“. Обсъжданият труд категорично доразвива и обогатява съществуващите знания и като имам предвид актуалността на тематиката и приносите убедено предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на **Яна Кирилова Стефанова** образователната и научна степен „Доктор“.

02.09.2019 г.

П. Цончева